

Patriotismus – nacionalismus – národovectví v českých zemích (vzdělávací filmy)

CZ.1.07/1.1.00/14.0040

Hlavní řešitelka projektu:

Doc. PhDr. Kristina Kaiserová, CSc.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Představení projektu

- Nositelům projektu: **Ústav slovansko-germánských studií** a vybrané katedry **Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem**
- **Doba realizace:** říjen 2010 - září 2013
- **Celkový rozpočet (přidělená dotace):** 5 723 788,79 Kč

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Představení projektu: cíle a cílové skupiny

- Podpora zvyšování kvality vzdělávání – obohacení nabídky výukových materiálů
- Vytvoření 6 dílů vzdělávacího dokumentárního filmu s tematikou patriotismu, nacionalismu a národovectví v českých zemích
- Od středověku po současnost, doplněného o dobové zvukové nahrávky a unikátní archivní materiály
- Vytvoření metodické příručky pro pedagogy dějepisu, společenských věd a dalších příbuzných oborů
- Dopracování výukových materiálů na základě seminářů pro žáky vybraných škol
- Projekt podpořil celkem 646 žáků a 45 učitelů v rámci realizace seminářů
- Projektové výstupy jsou k dispozici všem školám v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčové aktivity – ukázky výstupů

- Vytvoření 6 dílů vzdělávacího dokumentárního filmu s tematikou patriotismu, nacionalismu a národovectví v českých zemích
 - Díl 1. – [Naši patroni](#)
 - Díl 2. – [Národ v sobě](#)
 - Díl 3. – [Myšenci](#)
 - Díl 4. – [Nešťastný symbol štěstí](#)
 - Díl 5. – [VUPEX](#)
 - Díl 6. – [Safari 88](#)
- Vytvoření specializovaného webu:
 - patriotismus.ff.ujep.cz
 - přihlašovací údaje: uživatelské jméno: host, heslo: patriotismus

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčové aktivity – ukázky výstupů

- Doprovodná publikace

PATRIOTISMUS – NACIONALISMUS – NÁRODOVĚTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

(doprovodná publikace a pracovní sešity
ke vzdělávacím filmům)

Kristina Kaiserová – Doubravka Olšáková a kol.

Publikace vychází v rámci projektu Patriotismus – nacionalismus
– národovectví v českých zemích (vzdělávací film) Operačního
programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

2012

Publikace vychází v rámci projektu Patriotismus - nacionalismus - národovectví v českých zemích (vzdělávací film) Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost CZ.1.07/1.1.00/14.004.0

© Petr Bednářik, Jan Charvát, Eva Irmanová, Kristina Kaiserová, Hana Lencová, Alena Mísková, Doubravka Olšáková, Jiří Rak, David Tomíček 2012
© Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem 2012

ISBN 978-80-7414-495-0

PROTONACIONALISMUS V ČESKÝCH ZEMÍCH DO POČÁTKU RANÉHO NOVOVĚKU

David Tomíček

Velké slovanské kmeny, jako například Srbové, Veleti nebo Obodriti v Polabí nebo Srbové a Chorvati na jihu patrně nevznikly „přirozeně“, na to se jedná o etnické celky obývající příliš rozsáhlá území. Na pozadí jejich vzniku je hledána vnější okolnost, vyžadující nové politické či vojenské řešení. Takovou vnější okolností jsou období neklidu, válek a stěhování, například právě ono „stěhování národů“, které v případě Slovanů trvalo relativně krátkou dobu 200 či 250 let (od druhé poloviny 5. století do konce 7. století). Týkalo se 700 000 až 1 300 000 lidí, kteří se za tuto krátkou dobu přesunuli na území o rozloze asi 900 000 kilometrů čtverečních.

Germánské i slovanské velké kmeny raného středověku se vytvořily v této dramatické době. Podobu germánských kmenů v období před „stěhováním národů“ máme doloženou v písemných pramenech k 1. století. Jsou to malé útvary, které se od pozdějších velkých *gens* výrazně liší. O genezi původních malých kmenů nevíme prakticky nic. Předpokládá se určitý sakrální rozměr v uspořádání této archaické společnosti, který je v pohyblivých dobách nahrazen výraznějšími vojenskými prvky, jejichž vznik je opět vynucen okolnostmi. Tzv. „vojeenské království“ je vlastně permanentně pochoduující vojsko vyzárující odpovídající principy organizace a garance stability. O proměně slovanské společnosti vypovídá i slovo *knjaz* přejaté z gótského jako označení pro vojevodského vládce, které upozadilo starší výrazy pro nevojevodské vládce, např. *gospod*, (tj. pán hostů či host-pán).

Velké kmeny patrně nevznikly organizované na principu kmenových svazů. Jejich geneze byla spíše chaotická a proměnlivá. Hovoří lze v této souvislosti o principu sněhové koule, na kterou se nabaluje nová masa, případně z ní některé vrstvy odpadají. I v případě velkých kmenů je jejich vznik spojen s připojováním i oddělováním různých skupin během procesu migrace. Velké kmeny nacházíme na celém území slovanského osídlení, i když se v pramenech objevují později. Pokud známe v 9. a 10. století nějaké lokální malé kmeny, předpokládáme, že jejich vznik je důsledkem složitějšího vývoje původních kmenů velkých. Jednota kmene se na novém území nemusela vždy udržet.

Nic jiného než kmen jako politickou a etnickou jednotku s vlastním jménem ve slovanském i neslovanském prostředí 9. století neznáme, a nelze proto pro českou kotlinu uvažovat o jakýchkoli sousedských pospolitostech bez politické samostatnosti či etnické jednoty. Pokud by takové pospolitosti existovaly, musely by to být kmeny. Ve franských pramenech by potom vystupovaly jako *gens*. Na našem území je nicméně znám jen jediný *gen*, který byl podle jména země označován jako Bohemán. Metrické analýzy sice v souvislosti s franskými

7

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčové aktivity – ukázky výstupů

• Didaktické opory

PATRIOTISMUS – NACIONALISMUS – NÁRODOVECTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

(pracovní sešity ke vzdělávacím filmům)

Hana Lencová

Ústí nad Labem
2012

HANA LENCOVÁ

Postup:

1. K navození tématu rozpoutáme na počátku hodiny krátkou diskuzi. Zajímavé podněty studentů zapisujeme, následně se k nim můžeme vrátit na konci hodiny.
 - Co to je národ?
 - Podle čeho rozpoznáváme národnost?
2. Studenty necháme vyplnit tabulku umístěnou na viditelném místě, která nám vytvoří základní časovou osu probíraného tématu. (Můžeme studentům pomoci tím, že jim poskytneme dané události a studenti je přiřadí ke správnému datu)

rok	událost	komentář
6. století		
935		
1022		
1419-1434		
1436		

příchod Slovanů do českých zemí
smrt sv. Václava
založení stávkového kláštera
husitské války
basilejská kompaktáta

3. Společně se studenty shlédneme film *Naši patroni*. Následuje stručná debata ohledně průvodců ve filmu a příčinách jejich výběru (proč autoři vybrali zrovna sv. Prokopa a sv. Václava).
4. Studenty podle počtu rozdělíme do čtyř až pěti skupin a každé ze skupin rozdám příslušný pracovní list i s přílohami a necháme je pracovat.
5. Studenti odprezentují výsledky své samostatné práce. Můžeme jejich závěry podle potřeby rozšířit o další informace.
6. Společně se studenty stanovíme, jak moc se liší definice středověkého národa od současné definice. Na závěr se můžeme ještě vrátit k otázce patronů a zamyslet se nad tím, jaké patrony země by studentí vybrali.

PROTONACIONALISMUS

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Mediální výchova

Klíčové kompetence:

- *k učení* – žák kriticky přistupuje ke zdrojům informací, tvořivě je zpracovává a využívá je při svém studiu a praxi
- *k řešení problémů* – žák kriticky interpreteje získané poznatky a zjištění a ověřuje je, pro své tvrzení nachází argumenty a důkazy, formuluje a obhajuje podložené závěry; žák uplatňuje při řešení problémů vhodné metody a dříve získané vědomosti a dovednosti; žák využívá tvořivé myšlení a posílitím představitivosti a intuice
- *k komunikaci* – žák se vyjadřuje v mluvených i psaných projevech jasně, srozumitelně a přiměřeně tomu, komu, co a jak chce sdělit
- *sociální a personální* – žák aktivně spolupracuje při stanovování a dohadování společných cílů

Časová dotace: 90 minut

Pomůcky: pracovní list, obrazové a textové přílohy, klip k problematice protonacionalismu

Cíl: Student popíše vývoj obsahu pojmu Čech od počátku do konce 15. století.

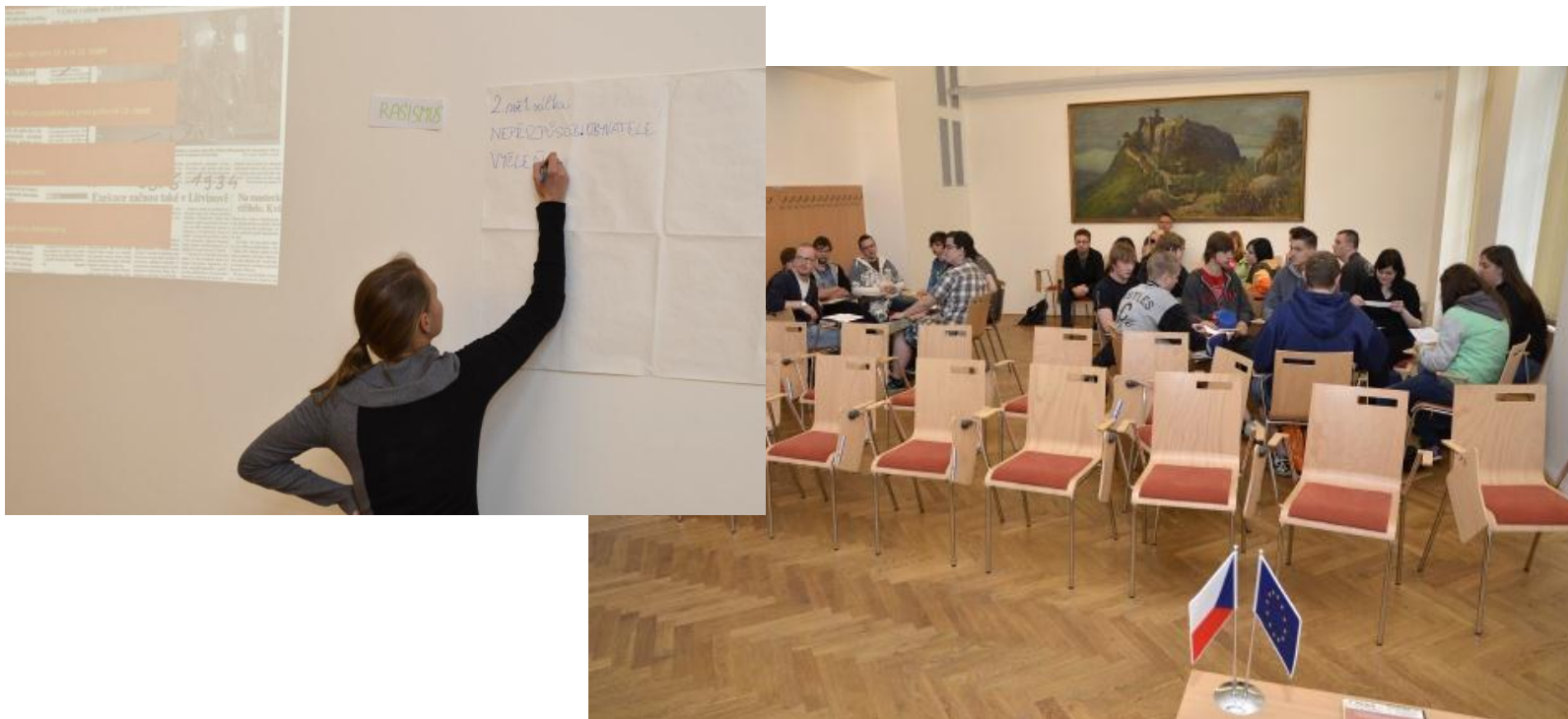
Struktura hodiny:

1. O čem dnešní výuka bude (10 minut)
2. Časová osa osob a událostí spojených s tématem hodiny (10 minut)
3. Shlednutí filmu a krátká diskuze studentů (20 minut – 15 minut film, 5 minut debata)
4. Práce studentů ve skupinách na pracovních listech – důležité je, aby si studenti v rámci skupiny rozdělili úkoly obsažené v pracovním listu (15 minut)
5. Prezentace studentské práce (20 minut)
6. Závěrečná reflexe tématu (10 minut)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Školení se žáky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji za pozornost

Diskuse

Máte dotazy?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ